

#05
2024

BEITRÄGE UND ÜBERSETZUNGEN VON / BIJDRAGEN EN VERTALINGEN VAN

Shane Anderson, Elbert Besaris, Gerd Busse, Christina Brunnenkamp, Annelie David, Annette von Droste-Hülshoff, Christian Gollusda, Ruth Löbner, Marlene Müller-Haas, Ton Naaijkens, Alice Nahon, Marianne van Reenen, Daniela Seel, Gregor Seferens, Jan Sietsema, Stefan Wieczorek, Menno Wigman, Patrick Wilden und Ira Wilhelm.

TRI MARAN

Lyrikmagazin

für Deutschland, Flandern
und die Niederlande

Poëziemagazine

voor Duitsland, Vlaanderen
en Nederland

GEDICHTE UND ÜBERSETZUNGEN VON /
GEDICHTEN EN VERTALINGEN VAN

SIMONE SCHARBERT
UND / EN
LIES VAN GASSE

DOMINIK DOMBROWSKI
UND / EN
MUSTAFA STITOU

Simone Scharbert

Lies Van Gasse

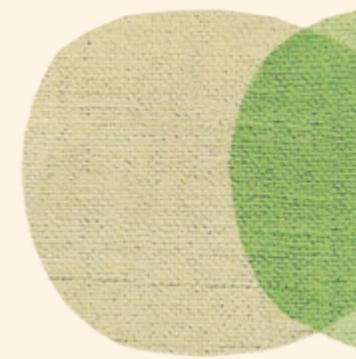

sort of a mosaic, dein denken, dein lenken, kein einlenken, im gegenteil, stein auf stein, anstein, der anstoß, ein fensterwurf: 48 an der zahl, du wirfst, du hämmert, *each of us puts in*, von draußen nach drinnen, von *smashing women* ist zu lesen, und wie ihr zu suffragetten werdet, von *suffer to suffrage*, aus neid wird leid, ein arrest folgt dem andern, in *holloway*, der erste, london 1909, das muss man sich mal vorstellen: anstatt frauen recht frauen anstalt, und du, ja du, verweigerst arbeit und kleidung, bleibst imbett, arrest, *rest in bed*, verweigerst essen, dein körper ein rest, *von suffer to suffrage*, dein zustand jetzt: *wrapped in blankets*, von zelle zu zelle, geschoben, du, *to be fed in bed*, schlüche, geschoben in bäuche, vom mund tief in den grund, an deiner seite frauen, die dich halten, fest schnüren, fest binden, dreißig tage, noch hast du keine wahl, hast kein recht, wartest still, *silent, still*, die frage: *mr president, how long must we wait?*

ALICE PAUL (1885–1977)

queen de montparnasse, das hätte niemand gedacht, *n'est-ce pas, kiki?*, und er aber, wie er sagt, dass er hirn für euch beide habe, denkwabe, sein gehabe, er also, der dich zum objekt, zum instrument macht, *violon d'ingres*, eine reproduktion en masse, und du, wie du da weiter sitzt, zeit ritzt, schall geformt, darauf: löcher aus kleinen buchstaben, f-narben, dein rücken ein beugen ein einrücken, *begin at the beginning*: zwölf bist du, dreizehn, dein auftakt nackt, in paris: du posierst, stehst, irritierst; das ovale gesicht ein gedicht, sagen sie, etwa *noire et blanche*, deine augen geschlossen, zartheit wie ewigkeit, *she was very wonderful to look at*, aber du tingelst, singst und trinkst, malst und schreibst, über ihn, *man ray*, aha, soso, er also, nicht nur, *kiki's memoir* mit nicht mal dreißig, gibst gemälde, den fotografien eine stimme, bis dato stumm, so der tenor, und *hemingway, ernest*, wie er schreibt, begleitet, nein, einleitet, erstmals, nur für dich: *she never had a room of her own*, das reimt sich auf *crown*, du also *queen*. eine lady? no way.

ALICE ERNESTINE PRIN (1901–1953)

sort of a mosaic, je denken, je mennen, geen denken aan, integendeel, steen voor steen, aansteen, de aanzet, een vensterworp: 48 in getal, je werpt, je hamert, *each of us puts in*, van buiten naar binnen, over *smashing women* kan je lezen, en hoe ze suffragettes worden, van *suffer tot suffrage*, van nijd komt lijden, een arrest volgt op de andere, in *holloway*, de eerste, london 1909, stel het je maar eens voor: in plaats van een vrouw die inricht een vrouw in een inrichting, en jij, ja jij, je weigert werk en kleding, blijft in bed, arrest, *rest in bed*, je weigert eten, je lichaam een rest, van *suffer tot suffrage*, zo is het met je gesteld: *wrapped in blankets*, van cel naar cel, geschoven, jij, *to be fed in bed*, buisjes, geduwde in buiken, van de mond diep in de grond, aan jouw kant vrouwen, die je vasthouden, vast snoeren, vast binden, dertig dagen, nog steeds geen keus, geen recht, daar wacht je nog steeds, stil, *silent, still*, op de vraag: *mr president, how long must we wait?*

queen de montparnasse, dat had niemand gedacht, *n'est-ce pas, kiki?* maar hij, zoals hij zegt, dat hij hersens voor jullie beiden heeft, denkkwabben, zijn hebbelijkheden, hij dus, die jou tot object, tot instrument maakt, *violon d'ingres*, een massaproduct, en jij, hoe je daar verder zit, tijd kraast, nagalmt, daarenboven: door letters gemaakte gaatjes, f-wonden, je rug een kromming, een verrukken, *begin at the beginning*: twaalf ben je, dertien, de opmaat naakt, in parijs: je poseert, staat, irriteert; je ovale gezicht een gedicht, zeggen ze, ietsjes *noire et blanche*, je ogen gesloten, even zacht als eeuwig, *she was very wonderful to look at*, maar je drentelt, zingt en drinkt, schildert, schrijft over hem, *man ray*, aha, zozo, hij dus, maar niet uitsluitend, *kiki's memoir*, nog niet eens dertig, je geeft schilderijen, foto's, tot nog toe stom, een stem, zo is de teneur, en *hemingway, ernest*, zoals hij ook schrijft, begeleidt, nee, inleidt, enkel voor jou: *she never had a room of her own*, dat rijmt op *crown*, op jou dus *queen*. een lady? no way.

Klein, lief mensje, met je omgekeerde worteltjes,
je afgesleten takjes, je met stof overtrokken blaadjes,

ik wil je kriebelen, heel de dag, totdat de zon groeit op je haren.
Ik wil een dakje zijn voor druppels, de felste hitte bewaren
voor wat naast je ligt: een huizenrij, een blokkendoos,
een slalomweg, wat kasseien en stellingen naar de haven.

Klein lief mensje, ik wil je aaien, je ritselend beschermen,
maar jij stopt jezelf steeds weer in dozen: metalen dozen
die je met moeite een paar kilometer verder brengen,
stenen dozen die je tegen alle weertypes moeten beschutten,
kartonnen dozen, houten dozen, dooswerk.

Mensje, lief klein mensje, ik hoef maar te blazen en je ligt omver,
ik hoef maar te gillen of één van mijn armen voor je neer te leggen
en je sluit alle parken, gaat me te lijf. Je zet mijn voeten in te hard beton,
houdt me in potten op je terras. Of als éénling, strak in de zon.

Mensje, mensje, met al mijn armen wil ik een kruin voor je zijn,
met je vingertjes vergroeiien aan de rand van de straat,
je omarmen.

Du kleines, liebes Menschelchen, mit deinen auf den Kopf gestellten Würzelchen,
deinen abgetragenen Zweigelchen, deinen eingestaubten Blätterchen,

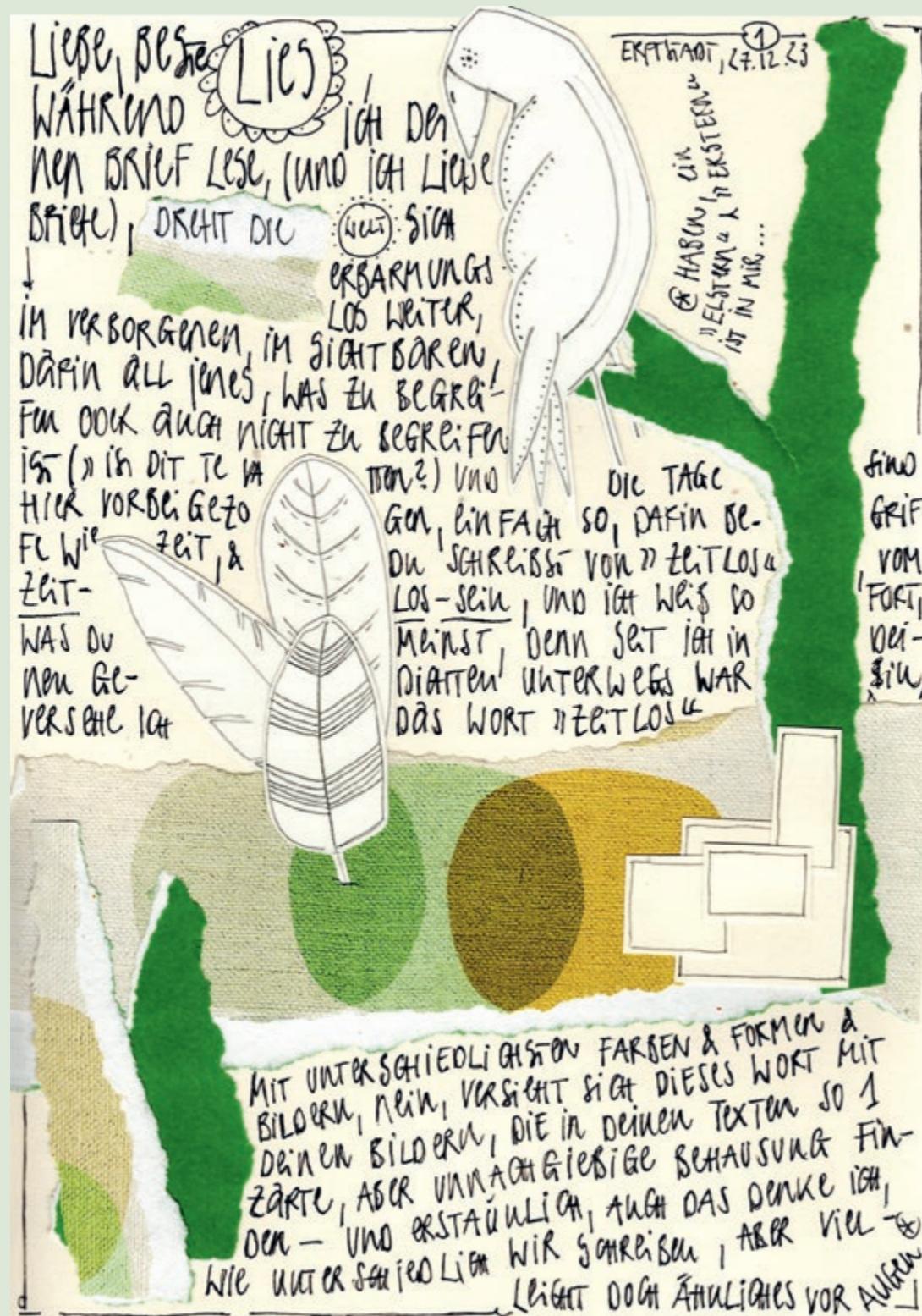
ich will dich kribbeln, den ganzen hellen Tag, bis Sonne dir aus deinen Haaren wächst.
Ich will dir Regendach sein, die ärgste Hitze aufbewahren,
für all das, was um dich liegt: Eine Häuserreihe, eine Spielzeugbox,
eine Serpentine, hier und da Kopfsteinpflaster und Gerüste Richtung Hafen.

Du kleines, liebes Menschelchen, ich will dich streicheln, im Rascheln dich beschirmen,
aber du versteckst dich immer wieder in all deinen Boxen: Metallboxen,
die dich nur mühsam ein paar Kilometer weiterbringen,
Steinboxen, die dich gegen jedes Wetter beschützen sollen,
Kartonboxen, Holzboxen, ganze Boxkosmen.

Menschelchen, liebes kleines Menschelchen, ich muss nur einmal blasen und schon fliegst du um,
ich muss nur laut gellen oder einen von meinen Armen fest um dich legen
und du schließt alle Parks, rückst mir auf den Leib. Betonierst meine Füße,
hältst mich in Töpfen auf deiner Terrasse. Oder vereinzelt, voll der Sonne ausgesetzt.

Menschelchen, Menschelchen, mit all meinen Armen will ich eine Krone für dich sein,
mit deinen Fingerchen verwachsen am Straßenrand,
dich umarmen.

Beste, lieve Lies,

Terwijl ik je brief lees - en ik hou van brieven - draait de wereld meedogenloos door, in het verborgene, in het zichtbare, met erin al wat we kunnen begrijpen of ook niet kunnen begrijpen. En de dagen zijn hier voorbijgegaan, zomaar, met in die dagen begrippen als tijd, en je schrijft over 'tijd-loos', over tijdsloos zijn, en ik weet meteen wat je bedoelt, want sinds ik op weg ben en ben geweest in je gedichten, geef ik het woord 'tijdloos' alle mogelijke kleuren en vormen en beelden, nee, geeft dit woord jouw beelden aan zichzelf, beelden die in je teksten zo'n zachte maar onbuigzame behuizing kennen - (en verbluffend, denk ik, dat we zo anders schrijven maar misschien soms iets vergelijkbaars voor ogen hebben, een 'els-ttern', een 'geekster' in mij) - en, sinds ik op weg ben en ben geweest in je gedichten, blijf ik weleens staan, ik zie mezelf, met een instrument, de snaren tussen mijn vingers, ik trek eraan, midden op straat, in dit leven, en luister naar de toon die uit je teksten opklinkt, eerst nog zachtjes, maar die met elke lezing helderder wordt, mijn hier-en-nu vervult, en weet je, lieve Lies, omdat ik er geen woorden voor kan vinden, lees ik anderen soms maar gewoon jouw teksten voor, want voor mijn gevoel stroomt er een diepe menselijkheid door ze heen, een perspectief op de wereld, een gebaar dat ik me soms in de tegenwoordigheid van onze krankzinnige tijd wens, een hand wellicht, en hoe die vol tederheid nabijheid kan scheppen, ik zie rails door het gras groeien, Lies!, ik dwaal erachteraan, je woorden, je beelden, het zijn net touwen, een denkterrein, en af en toe blijf ik staan, blik in het hemelsblauw (denkend aan aambeeldschieten), voel de warmte van een zon, praat met de stenen (die piepkleine stippen), lees je gedichten ook voor aan hen, en steeds opnieuw, lieve Lies, haalt de tekst over Käthe Kollwitz me in en ik laat me door jouw woorden aan de hand meevoeren, ik probeer te grijpen, te begrijpen, 'want nu is alles toekomst', schrijft ze in haar dagboek (december 1918), en, lieve Lies, 'toekomst' in gedichten, bestaat dat? Herzlich,

Simone.

Deurne, 6 januari 2024

lieve Simone,

Terwijl ik je schrijf, maakt de kat rare geluiden in haar mand. Ik moet eigenlijk "hij" zeggen. Het is namelijk een kater. En het is een ondekätz. In maart wordt hij 16 en daarom vergeef ik hem alles - zijn vreemde gekren 's avonds, zijn onaangepaste gewoontes, de haarspulletjes, etc... Hij is mijn gelungen. 16 jaar geleden nam ik hem mee, ik stel hem bijna, also een dief in de nacht uit een ander leven, een andere relatie. Sindsdien volgt hij mij in al mijn huizen.

Hij was mijn schaduw toen ik een schaduw nodig had.

Je spreekt over **toekomst** in gedichten en dat terwijl ik de laatste tijd sans het gevoel heb dat er vooral veel verleden is. Ik bedoel dit niet pessimistisch. Misschien is het ook gewoon de tijd van het jaar. Ik bedoel verleden in die zin dat ik in het heden zoveel patronen herken. Of ook dat het verleden me op weg zet om mijn heden, ons heden, het heden, en dus onvermijdelijk ook de toekomst, beter te begrijpen.

Hier rechts

herken je mij misschien met mijn offspring. Voor de gelegenheid had ik mijn roze trui aan gedaan, want ja, we gingen naar het Ensorhuis (vandaar de maskers). Het is dit jaar allemaal Ensor, een schilder waarik

zo op het eerste zicht nooit veel moeite had, al was ik wel altijd dol op zijn gravures. Ik was hier misschien eerder heen moeten gaan, want Ensor leefde boven een souvenir winkel die in originele staat is bewaard. Heel wat schelpen en steentjes dus om over te schrijven. Maar vooral: twee nieuwe **Alices** melden zich aan.

De eerste Alice is eigenlijk een valse Alice, want ze heette **Alex**, meer bepaald Alexandra Daveluy. James Ensors zus kreeg haar als dochter uit een weinig succesvol huwelijk (het was nogal snel voorbij en Ensors zus, Mitche, bleef met de

zorg voor het kind zitten, maar in een omgeving van veel vrouwen en de

Schilder groeide Alex op om Ensors

favoriete nichtje te worden. Hij noemde haar,

nu zou het niet meer kunnen, la Chinoise.

De tweede, echte Alice, is **Alice Frey**. Vreemde geschiedenis. Zij zou de

maskers. Maar eerlijk gezegd vond ik het zelf wel wat grimmig. Ik schreef zelf ooit in een gedicht

"**Ik draag mijzelf als masker.**"

Daar moest ik dan toch weer over nadenken. Is er een zelf of is alles een masker, een rol?

Is alles een verhaal, bekeken door de lens van de fiktionalisende biograaf, schrijver, dichter?

Soms, in deze scherpe, afwisselende tijd, vraag ik me af of het niet tijds is om ofwel het juiste masker te kiezen

In de souvenirwinkel zon schelp aan mijn oor
- mijn haar had ik nog maar net gesneden.

(daar is die goede ouwe Paul Van Ostaijen weer)

Lies

enige luring van Ensor zijn geweest en heeft toch wel wat belangrijke werken gefabriceerd. Over waar ga ik nog wat opzoeken. En de biografie van Eric Min lezen.

Onze jongens vonden het wel wat, die maskers. Maar eerlijk gezegd vond ik het zelf wel wat grimmig.

Ik schreef zelf ooit in een gedicht

"**Ik draag mijzelf als masker.**"

Daar moest ik dan toch weer over nadenken. Is er een zelf of is alles een masker, een rol?

Is alles een verhaal, bekeken door de lens van de fiktionalisende biograaf, schrijver, dichter?

Soms, in deze scherpe, afwisselende tijd, vraag ik me af of het niet tijds is om ofwel het juiste masker te kiezen

In de souvenirwinkel zon schelp aan mijn oor
- mijn haar had ik nog maar net gesneden.

(daar is die goede ouwe Paul Van Ostaijen weer)

Lies

Deurne, 6. Januar 2024

Liebe Simone,

Während ich dir schreibe, macht die Katze merkwürdige Geräusche mit ihrem Maul. Eigentlich müsste ich >er< sagen. Es ist nämlich ein Kater. Und es ist eine alte Katze. Im März wird er 16 und darum vergebe ich ihm alles - sein befremdliches Stöhnen am Abend, seine unangebrachten Gewohnheiten, die Haarballen etc ...

Er ist mein Gedächtnis. Vor 16 Jahren habe ich ihn mitgenommen, fast habe ich ihn wie ein Dieb in der Nacht gestohlen, aus einem anderen Leben, einer anderen Beziehung. Seitdem folgt er mir in alle meine Wohnungen. Er war mein Schatten, als ich einen Schatten brauchte.

Du sprichst über Zukunft in Gedichten und das, während ich in letzter Zeit manchmal das Gefühl habe, dass es gerade vor allem viel Vergangenheit gibt. Das meine ich gar nicht pessimistisch. Vielleicht ist es ja auch nur die Jahreszeit dafür: >Vergangenheit< benutze ich in der Bedeutung, dass ich im Heute so viele Muster wiedererkenne. Oder dass die Vergangenheit mich dazu bringt, mein Heute, unser Heute, das Heute, und damit unvermeidlich auch die Zukunft, besser zu verstehen.

Hier rechts erkennst du mich vielleicht mit meinem Nachwuchs. Ich hatte extra meinen rosa Pullover angezogen, denn ja, wir gingen ins Ensor-Haus (daher auch die Masken). Dieses Jahr dreht sich alles um Ensor, der mir als Maler auf den ersten Blick nie viel sagte, auch wenn ich schon immer nach seinen Radierungen verrückt war. Ich hätte vielleicht schon früher dorthin gehen sollen, denn Ensor lebte über einem Andenkenladen, der im Originalzustand erhalten geblieben ist. Also eine ganze Menge Muscheln und Steine, über die man schreiben könnte. Aber vor allem: Zwei neue Alices kündigen sich an. Die erste Alice ist eigentlich eine falsche Alice, denn sie hieß Alex, genauer gesagt Alexandra Daveluy. Die Schwester von James Ensor bekam sie während einer wenig glücklichen Ehe (sie war recht schnell vorbei). Ensors Schwester, Mitche, war mit dem Kind auf sich alleine gestellt. Aber in einer Umgebung mit vielen Frauen und dem Maler wuchs Alex zur Lieblingsnichte von Ensor heran. Er nannte sie, heute ginge das nicht mehr, la Chinoise.

Die zweite, echte Alice, ist Alice Frey. Merkwürdige Geschichte. Sie soll die einzige Schülerin von Ensor gewesen sein und hat durchaus einige wichtige Arbeiten geschaffen. Über sie werde ich mich noch informieren. Und die Biografie von Eric Min lesen.

Unsere Jungs mochten die Masken. Aber, ganz ehrlich, ich fand das etwas unheimlich. Ich schrieb einmal ein Gedicht: »Ich trage mich selbst als Maske.« Darüber musste ich noch einmal nachdenken. Gibt es ein Selbst, oder ist alles eine Maske, eine Rolle? Ist alles eine Geschichte, betrachtet durch die Kameralinse des fiktionalisierenden Biografen, Schriftstellers, Dichters?

Manchmal, in dieser schärferen, abgleitenden Zeit, frage ich mich, ob es nicht an der Zeit ist, entweder die richtige Maske zu wählen, oder wieder nackt zu sein? (Da ist er wieder, der gute alte Paul van Ostaijen)

Lies

Im Souvenirladen hielt ich dann eine der Muscheln an mein Ohr - meine Haare hatte ich gerade erst geschnitten.

Müde bin ich nie/die herben Freundinnen um den Tisch ploppen auf
schaumgeboren und verstrahlt und stricken
mir kühle Blumen aus der Vergangenheit

Plutonium

Müde bin ich ein bisschen der Polyamorie
Ich nehme keinen Anteil an den Plastikgegenden
Ich wohne nur
in einer davon und irgendein
Sommer kündigt sich an und ich komme
ihm entgegen
mit dem taktischen Plan ihn zu überwinden

Müde bin ich nie *nur*
keine Wehmut außer konkret in den Knochen
Ich komme aus
einer Zeit der Welt von gestern
als Pluto noch da war als der neunte
Planet nach dem Gott
der Unterwelt benannt wie ein
orangener Zeichentrickhund – Voilà! *DAS IST MEIN
HIMMELSKÖRPER, O MEIN GESTIRN!*

Und von den Zahlen her die Neun mag ich am liebsten/nichts
geht darüber hinaus/nichts liegt ferner
hinter der Neun wird alles lang –
wierig nur Wiederholungen & Variationen
So musste es ja kommen
dass der Freund degradiert wurde
zum Zwerg
mit der Kleinplanetenummer 134340
Das Wetter hat keine Zukunft
Die meisten Sterne gibt es nicht
Müde bin ich nie/nachts auf der Höhe
Ohne Lichtverschmutzung
frage ich mich manchmal
ob er mit bloßem Auge zu sehen ist
ohne spezielle Teleskopie
sonst möchte ich das alles doch nicht wissen
und der Disneyhund
ist inzwischen auch törichter geworden
lange habe ich nichts mehr von ihm gehört

Und müde bin ich/nie habe ich den Schlaf
besser vorweggenommen den Gott
der Unterwelt höchst
selbst getroffen aus einer Episode
grüner Zeit heraus
mehr abgestürzt denn geworfen und
aus einer Lichtung wogenden Grases getreten
und wieder zurück in Richtung
Monddickicht unterwegs gewesen
kam der Pluton
regungslos zu stehen an einem Wanderparkplatz
Fat Man in weißer Jogginghose
als ich ihn auf Augenhöhe passierte
würdigte er mich
keines Blicks und starrte
beleidigt geradeaus ins Leere
formte er eine Pistole
mit seiner rechten Hand und zischelte *PU*
in meine Richtung
weil ich ihm von der Schippe gesprungen und nur All
die innere Strahlkraft mir geblieben war

Moe ben ik nooit/rond de tafel ploppen de wrange vriendinnen open
uit schuim geboren en radioactief bestraald breien ze
koele bloemen van vroeger voor mij

Plutonium

Moe ben ik een beetje van de polyamorie
Geen interesse heb ik in plastic landschappen
Ik bewoon er slechts een
en een of andere zomer
kondigt zich aan ik kom hem tegemoet
met het tactische plan
hem te overwinnen

Moe ben ik nooit *alleen*
geen weemoed behalve concreet in mijn botten
Ik kom uit
een tijd van de wereld van gisteren
toen Pluto nog bestond als de negende
planeet naar de god
van de onderwereld vernoemd als een
oranje tekenfilmhond – Voilà! *DAT IS MIJN
HEMELLICHAAM, O MIJN GESTERNE!*

En wat getallen betreft, het meest ben ik gesteld op de negen/niets
gaat daarboven/niets ligt verder weg
achter de negen wordt alles lang –
dradig herhalingen slechts & variaties
Aldus geschiedde: mijn vriend
gedegradeerd
tot dwerg met
planetoïdennummer 134340
Het weer heeft geen toekomst
De meeste sterren bestaan niet
Moe ben ik nooit/'s nachts op de hoogte
zonder lichtvervuiling
vraag ik mij soms af is hij te zien
zo met het blote oog
zonder speciale telescoop
anders wil ik het niet weten
en die Disneyhond is
nog idiotor geworden intussen ik heb
al lange tijd niets meer van hem gehoord

En moe ben ik/nooit heb ik de slaap
beter aan zien komen de god
van de onderwereld ben ik
hoogstpersoonlijk
tegen het lijf gelopen na een verwijlen
in het groen
meer neergestort dan geworpen uit
een open plek van wuivend gras gestapt
en weer terug richting
maanstruikgewas passeerde ik
op ooghoogte Pluton
Fat Man in witte joggingbroek
die roerloos op de wandelparkeerplaats
stond te staan hij keurde mij
geen blik waardig staarde
beleidigt in het niets
vormde een pistool
met zijn rechterhand fluisterde *PU*
in mijn richting
omdat ik zijn dodendans ontsprongen was en slechts Al
de innerlijke straling mij restte

Voor dit ambacht
heb ik niet gekozen,
tot beulswerk gedoemd
is de zoon van een beul:

het slachtoffer wreken,
een voorbeeld stellen,
de angst bezweren –
gerechtigheid is

wreed gemanierd;
feilloos houw ik het
hoofd af terwijl de ziel

nog om genade smeekt,
op het plein de meute
juicht en joelt en feest.

Für dieses Handwerk
habe ich mich nicht entschieden,
zur Henkersarbeit verdammt
ist der Sohn des Henkers:

Das Opfer rächen,
ein Exempel statuieren,
die Angst beschwören –
Gerechtigkeit hat

grässliche Manieren;
unfehlbar hauet ich den
Kopf ab, während die Seele

noch um Gnade fleht,
auf dem Platz die Meute
jauchzt und johlt und feiert.

Wazige muren, gezichtloze mannen,
opwaaiende vitrage; een schim in het wit

zwaait met snoep, er wordt gelachen,
je naam wordt geroepen, gelokt word je

en gegrepen, als je tegentribbelt is het
uit, het spel. Je blèrt en blèrt en je vader,

hoorde je terloops decennia later, durfde
je niet vast te houden, verliet de kamer,

een bange Abraham, bang te zullen beven,
maar een ander deed wat hij moest doen

en routineus knipte de besnijder – offer
en verbond – in naam van god het stukje

huid af dat daar niet hoorde, depte
het teken en stelpete de wond.

Wie heeft de krakende
deur geopend, en onder
het sombere, machteloze oog
van de iconen de schapen

binnengelaten, beschut
tegen de verzengende zon?
Overal liggen keutels.
Zelfs op het altaar.

Wer hat die knarzende
Tür geöffnet, und unter
Den trüben, machtlosen Augen
Der Ikonen die Schafe

Hereingelassen zum Schutz
Vor der sengenden Sonne?
Überall liegen Köttel.
Selbst auf dem Altar.

Feuchte Mauern, gesichtslose Männer,
aufwallende Vorhänge, ein Schemen in Weiß

fuchtelt mit Süßem, es wird gelacht,
dein Name wird gerufen, du wirst gelockt

und geschnappt, als du dich wehrst ist es
aus, das Spiel. Du schreist und schreist und dein Vater,

so hörtest du es Jahrzehnte später, so nebenbei, hatte
sich nicht getraut, dich festzuhalten, er verließ das Zimmer,

ein ängstlicher Abraham, zu ängstlich und zittrig,
dass ein anderer tat, was hier zu tun war,

denn routiniert knipste der Beschneider – Opfer
und Bund – in Gottes Namen das Stückchen

Haut ab, das da nicht sein sollte, betupfte
dies Zeichen und stillte die Wunde.

MUSTAFA STITOU

Nachtgroeten uit Amsterdam

Nachtgrüße aus Amsterdam

7 februari 2024

Beste Dominik,

toen ik je vanochtend (na een korte nacht) een brief wilde schrijven over inspiratie, raakte ik al gauw het spoor bijster.

Niet dat ik onvoorbereid te werk ging: ik had een opzetje gemaakt, met een begin en een middendeel; hoe het eindigen zou, liet ik nog even open. De spits wilde ik afbijten met een verwijzing naar een interview dat ik eens las, jaren geleden, waarin een schrijver, gevraagd naar 'waar hij het allemaal vandaan haalt', bondig opsomt: herinnering, onderzoek, verbeelding. In het middendeel van de brief wilde ik kort ingaan op het ontstaan van de door jou vertaalde gedichten, en dit daaraan relateren. Zodoende zou ik de opsomming aanvullen met enkele andere begrippen, namelijk: opdracht en taal. De uitgebreide opsomming van inspiratiebronnen zou dan luiden: herinnering, onderzoek, verbeelding, opdracht en taal.

Wat een rijtje! Bij het eerste gedicht – 'laat staan' – ging het al mis. Ik schreef het vijftien jaar geleden, toen ik een jaar

7. Februar 2024

Lieber Dominik,

als ich dir heute Morgen (nach einer kurzen Nacht) einen Brief über Inspiration schreiben wollte, habe ich ziemlich bald den Faden verloren.

Nicht, dass ich das Ganze unvorbereitet angegangen wäre: Ich hatte einen kleinen Entwurf gemacht, mit Anfang und Mittelteil; wie es enden sollte, ließ ich noch offen. Als Einstieg wollte ich auf ein Interview hinweisen, das ich vor Jahren mal gelesen hatte, in dem ein Schriftsteller auf die Frage »wo er das alles hennimmt«, bündig aufzählte: Erinnerung, Recherche, Fantasie. Im Mittelteil des Briefes wollte ich kurz auf den Entstehungsprozess der von dir übersetzten Gedichte eingehen und zu dem Interview in Relation setzen. Dabei hätte ich die Liste mit ein paar weiteren Begriffen anreichern wollen, nämlich: Auftrag und Sprache. Die erweiterte Aufzählung der Inspirationsquellen hätte dann gelautet: Erinnerung, Recherche, Fantasie, Auftrag und Sprache.

stadsdichter was van Amsterdam, in opdracht van De stichting nieuw leven voor oude gebouwen. Het doel van de stichting – de naam zegt genoeg – sprak mij meteen aan destijds, resoneerde sterk. Maar waarmee eigenlijk? Wat maakte mijn verbeelding zo ontvankelijk voor deze uitnodiging? En hoe kwam ik op het idee het woord rechtstreeks tot een ambtenaar te richten? Het lukte me niet daar de vinger op te leggen. Ook op het ontstaan van 'Toen ik tijdens zijn boekpresentatie', een veel recenter gedicht, kreeg ik geen grip. Er schoot mij van alles te binnen, onder meer over afweermechanismes, overdekking door het tegendeel met name, in relatie tot het liegen van de waarheid als poëtisch principe, om zo het autobiografische meer zeggingskracht te geven...

Ik schreef het allemaal op, gaf mij over aan de woordenstrom. Een deel van mijn geest genoot van deze vrijheid, een ander deel ervoor de woordenstrom hoe langer hoe meer als woordenbrij, chaos, en gruwde ervan. De weerzin werd heviger, ik dreigde mezelf klem te zetten.

Daarom besloot ik te doen wat ik mezelf had aangeleerd te doen in dit soort situaties van toenemende gespannenheid: even de deur uitgaan, mijn zinnen verzetten, een wandeling

Was für eine Liste! Beim ersten Gedicht – »laat staan« – ging es schon daneben. Ich habe es vor ungefähr fünfzehn Jahren geschrieben, während meines einen Jahres als stadt-dichter von Amsterdam, im Auftrag der Stiftung nieuw leven voor oude gebouwen (Neues Leben für alte Gebäude). Das Ziel der Stiftung – der Name sagt wohl alles – sprach mich sofort an, resonierte stark. Aber womit eigentlich? Was machte meine Fantasie so empfänglich für diese Einladung? Und wie kam ich auf die Idee, das Wort direkt an einen Beamten zu richten? Ich hätte es nicht mehr genau sagen können. Auch die Entstehungsgeschichte von »Toen ik tijdens zijn boekpresentatie«, ein viel neueres Gedicht, entglitt mir immer wieder. Mir ging alles Mögliche durch den Kopf, unter anderem Abwehrmechanismen, konkret das Überdecken mit Gegen-teligem, in Relation zum Erlügen der Wahrheit als poetisches Prinzip, um dem Autobiografischen so mehr Aussage-kraft zu verleihen ...

Ich schrieb alles auf, gab mich dem Gedankenstrom hin. Ein Teil meines Geistes genoss diese Freiheit – ein anderer Teil erlebte den Gedankenstrom mehr und mehr als Gedanken-brei, Chaos, und grauste sich davor. Der Widerwille wurde heftiger, ich drohte, mich zu verrennen.